

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	7
İÇİNDEKİLER	11
GİRİŞ	19

1. BÖLÜM VERASET VE İNTİKAL VERGİSİ TEORİSİ VE LİTERATÜRÜ

1. KAVRAMSAL ÇERÇEVE, TARİHÇE VE UYGULAMA ŞEKİLLERİ	32
A. Servet ve Vergi	33
B. Tarihçe	33
C. Uygulama Şekilleri	35
2. KANUNUN VARLIĞINI SAVUNANLAR VE ELEŞTİRENLER	36
A. Varlığını Savunanlar	36
B. Varlığını Eleştirenler	40
3. YABANCI ÜLKE UYGULAMALARI	40
A. Fransa	40
Tablo 1. Fransa Vergi Tarifesi	41
B. İngiltere	42
C. Amerika Birleşik Devletleri	43
Tablo 2. Fransa, İngiltere, ABD ve Türkiye’de İstisna ve Muafiyetlerin Varlığı	43
4. BÜTÇE İÇİNDEKİ YERİ VE ÖNEMİ İLE MÜKELLEF RANTI	44
A. Bütçe İçindeki Yeri ve Önemi	44
Tablo 3. Bütçe Göstergeleri	45
B. Mükellef Rantı	46

2. BÖLÜM

VERASET VE İNTİKAL VERGİSİ KANUNU YORUM VE AÇIKLAMALARI

1.	VERASET VE İNTİKAL VERGİSİ'NİN KONUSU	49
	A. Kanun Maddesi	49
	B. Madde Açıklama ve Yorumu	50
	Tablo 4. Şahsiliik ve Mülkiliik İlkesine Göre Verginin Konusu Mallar	50
	C. Madde ile İlgili Özelgeler	80
2.	KANUNDA KULLANILAN TABİRLER	89
	A. Kanun Maddesi	89
	B. Madde Açıklama ve Yorumu	89
	C. Madde ile İlgili Özelgeler	91
3.	MUAFİYETLER	100
	A. Kanun Maddesi	100
	B. Madde Açıklama ve Yorumu	101
	C. Madde ile İlgili Özelgeler	101
4.	İSTİSNALAR	103
	A. Kanun Maddesi	104
	B. Madde Açıklama ve Yorumu	106
	C. Madde ile İlgili Özelgeler	106
5.	VERASET VE İNTİKAL VERGİSİ'NİN MÜKELLEFİ	113
	A. Kanun Maddesi	113
	B. Madde Açıklama ve Yorumu	113
6.	VERASET VE İNTİKAL VERGİSİ'NDE TEKLİF MAHALLİ	114
	A. Kanun Maddesi	114
	B. Madde Açıklama ve Yorumu.....	114
7.	VERASET VE İNTİKAL VERGİSİ'NDE BEYANNAME	114

A.	Kanun Maddesi	114
B.	Madde Açıklama ve Yorumu	115
8.	VERASET VE İNTİKAL VERGİSİ'NDE BEYANNAMENİN VERİLECEĞİ YER ..	115
A.	Kanun Maddesi	115
B.	Madde Açıklama ve Yorumu	116
9.	VERASET VE İNTİKAL VERGİSİ'NDE BEYANNAMENİN VERİLECEĞİ SÜRE	117
A.	Kanun Maddesi	117
B.	Madde Açıklama ve Yorumu	118
	Tablo 5: Beyanname Verilme Müddeti ve Ödeme	119
10.	VERASET VE İNTİKAL VERGİSİ'NDE MATRAH VE İLK TARHİYAT	124
A.	Kanun Maddesi	124
B.	Madde Açıklama ve Yorumu	126
	Tablo 6: İlk ve Nihai Tarhiyata göre Değerleme Ölçüleri	127
C.	Madde ile İlgili Özelgeler	129
11.	VERASET VE İNTİKAL VERGİSİ'NDE DEĞERLEME GÜNÜ	137
A.	Kanun Maddesi	137
B.	Madde Açıklama ve Yorumu	137
C.	Madde ile İlgili Özelgeler	139
12.	VERASET VE İNTİKAL VERGİSİ'NDE TENZİL OLUNABİLECEK BORÇ VE MASRAFLAR	144
A.	Kanun Maddesi	144
B.	Madde Açıklama ve Yorumu	145
C.	Madde ile İlgili Özelgeler	145
13.	VERASET VE İNTİKAL VERGİSİ'NDE İHTİLAFLI BORÇLAR	147
A.	Kanun Maddesi	147
14.	VERASET VE İNTİKAL VERGİSİ'NDE VERGİNİN TARHI	148
A.	Kanun Maddesi	148

15.	VERASET VE İNTİKAL VERGİSİ'NDE NİSPET	148
	A. Kanun Maddesi	148
	B. Madde Açıklama ve Yorumu	149
16.	VERASET VE İNTİKAL VERGİSİ'NDE VERGİYE MUKABİL TEMİNAT	149
	A. Kanun Maddesi	149
	B. Madde Açıklama ve Yorumu	150
17.	VERASET VE İNTİKAL VERGİSİ'NDE İHTİYAT TEDBİRLERİ	152
	A. Kanun Maddesi	152
18.	VERASET VE İNTİKAL VERGİSİ'NDE ÖDEME ZAMANI 152	
	A. Kanun Maddesi	152
	B. Madde Açıklama ve Yorumu	153
19.	VERASET VE İNTİKAL VERGİSİ'NDE MÜKELLEFİYETİN BAŞLANGICI	153
	A. Kanun Maddesi	153
20.	VERASET VE İNTİKAL VERGİSİ'NDE GAİBİN ZÜHURU	154
	A. Kanun Maddesi	154
21.	VERASET VE İNTİKAL VERGİSİ'NDE MİRASÇILIKLARI SABİT OLANLAR	154
	A. Kanun Maddesi	154
22.	VERASET VE İNTİKAL VERGİSİ'NDE BANKALARDAKİ KİRALIK KASALAR MUHTEVİYATININ TESPİTİ	155
	A. Kanun Maddesi	155
	B. Madde Açıklama ve Yorumu	155
23.	VERASET VE İNTİKAL VERGİSİ'NDE MUVAKKAT HÜKÜMLER 155	
	A. Kanun Maddesi	155

3. BÖLÜM

SONUÇ VE ÖNERİLER	157
KAYNAKÇA.....	179

VERASET VE İNTİKAL VERGİSİ KANUNU TARİFELERİ

Tablo 1: 27.01.1982 tarihine kadar meydana gelecek intikallerde uygulanacak vergi tarifesi	187
Tablo 2: 27.01.1982-06.07.1994 tarihleri arasında kadar meydana gelecek intikallerde uygulanacak vergi tarifesi	188
Tablo 3: 06.07.1994-31.12.1997 tarihleri arasında kadar meydana gelecek intikallerde uygulanacak vergi tarifesi	189
Tablo 4: 01.01.1998-29.07.1998 tarihleri arasında kadar meydana gelecek intikallerde uygulanacak vergi tarifesi	190
Tablo 5: 29.07.1998-31.12.1998 tarihleri arasında kadar meydana gelecek intikallerde uygulanacak vergi tarifesi	191
Tablo 6: 01.01.1999-31.12.1999 tarihleri arasında kadar meydana gelecek intikallerde uygulanacak vergi tarifesi	191
Tablo 7: 01.01.2000-31.12.2000 tarihleri arasında kadar meydana gelecek intikallerde uygulanacak vergi tarifesi	192
Tablo 8: 01.01.2001-31.12.2001 tarihleri arasında kadar meydana gelecek intikallerde uygulanacak vergi tarifesi	192
Tablo 9: 01.01.2002-31.12.2002 tarihleri arasında kadar meydana gelecek intikallerde uygulanacak vergi tarifesi	193
Tablo 10: 01.01.2003-31.12.2003 tarihleri arasında kadar meydana gelecek intikallerde uygulanacak vergi tarifesi	193
Tablo 11: 01.01.2004-31.12.2004 tarihleri arasında kadar meydana gelecek intikallerde uygulanacak vergi tarifesi	194
Tablo 12: 01.01.2005-31.12.2005* tarihleri arasında kadar meydana gelecek intikallerde uygulanacak vergi tarifesi	194
Tablo 13: 01.01.2006-31.12.2006 tarihleri arasında kadar meydana gelecek intikallerde uygulanacak vergi tarifesi	195
Tablo 14: 01.01.2007-31.12.2007 tarihleri arasında kadar meydana gelecek intikallerde uygulanacak vergi tarifesi	195
Tablo 15: 01.01.2008-31.12.2008 tarihleri arasında kadar meydana gelecek intikallerde uygulanacak vergi tarifesi	196
Tablo 16: 01.01.2009-31.12.2009 tarihleri arasında kadar meydana gelecek intikallerde uygulanacak vergi tarifesi	196
Tablo 17: 01.01.2010-31.12.2010 tarihleri arasında kadar meydana gelecek intikallerde uygulanacak vergi tarifesi	197

Tablo 18: 01.01.2011-31.12.2011 tarihleri arasında kadar meydana gelecek intikallerde uygulanacak vergi tarifesi	197
Tablo 19: 01.01.2012-31.12.2012 tarihleri arasında kadar meydana gelecek intikallerde uygulanacak vergi tarifesi	198
Tablo 20: 01.01.2013-31.12.2013 tarihleri arasında kadar meydana gelecek intikallerde uygulanacak vergi tarifesi	198
Tablo 21: 01.01.2014-31.12.2014 tarihleri arasında kadar meydana gelecek intikallerde uygulanacak vergi tarifesi	199
Tablo 22: 01.01.2015-31.12.2015 tarihleri arasında kadar meydana gelecek intikallerde uygulanacak vergi tarifesi	199
Tablo 23: 01.01.2016-31.12.2016 tarihleri arasında kadar meydana gelecek intikallerde uygulanacak vergi tarifesi	200
Tablo 24: 01.01.2017-31.12.2017 tarihleri arasında kadar meydana gelecek intikallerde uygulanacak vergi tarifesi	200
Tablo 25: 01.01.2018-31.12.2018 tarihleri arasında kadar meydana gelecek intikallerde uygulanacak vergi tarifesi	201
Tablo 26: 01.01.2019-31.12.2019 tarihleri arasında kadar meydana gelecek intikallerde uygulanacak vergi tarifesi	201
Tablo 27: 01.01.2020-31.12.2020 tarihleri arasında kadar meydana gelecek intikallerde uygulanacak vergi tarifesi	201
Tablo 28: 01.01.2021-31.12.2021 tarihleri arasında kadar meydana gelecek intikallerde uygulanacak vergi tarifesi	202
Tablo 29: 01.01.2022-31.12.2022 tarihleri arasında kadar meydana gelecek intikallerde uygulanacak vergi tarifesi	202
Tablo 30: 01.01.2023-31.12.2023 tarihleri arasında kadar meydana gelecek intikallerde uygulanacak vergi tarifesi	202

YILLAR İTİBARIYLA VERASET VE İNTİKAL VERGİSİ İSTİSNA TUTARLARI

Tablo 31: Veraset ve İntikal Vergisi İstisna Tutarları	203
VERASET ve İNTİKAL VERGİSİ BEYANNAMESİ	205
İstenilecek Belgeler	207

KISALTMALAR LİSTESİ

ABD	Amerika Birleşik Devletleri
AB	Avrupa Birliği
IRC	Federal Gelir Yasası
CMK	Ceza Muhakemesi Kanunu
TCK	Türk Ceza Kanunu
AATUHK	Amme Alacakları Tahsil Usulü Hakkında Kanun
İYUK	İdari Yargılama Usul Kanunu
VUK	Vergi Usul Kanunu
VİVK	Veraset ve İntikal Vergisi Kanunu
GVK	Gelir Vergisi Kanunu
KVK	Kurumlar Vergisi Kanunu
KDV	Katma Değer Vergisi
RG	Resmi Gazete
OECD	Avrupa Konseyi Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü
VİR	Vergi İnceleme Raporu
VTR	Vergi Teknięi Raporu
VSR	Vergi Suçu Raporu

GİRİŞ

Ana akım iktisadi literatürde iktisat ilminin dünya ekonomisine pazarladığı ismarlama tanımında; iktisadın sınırsız insan ihtiyaçlarına kıt kaynaklarla cevap vermeye çalışan bir bilim dalı olarak görülmektedir. Söz konusu iktisadi literatürün temel öğretilerinde tam istihdama gidilen yolda emeğin, sermayenin, girişimciliğin ve doğal kaynakların kısacası her bir üretim faktörünün rolü yadsınmıyorsa, vergilemede kanunilik, iktisadilik ve adalet ekseninde, mali yaşamın bel kemiği, mali gücün göstergesi (gelir-servet-harcama), üçayaklı sacın en önemli ayağından bir tanesi olan servetin de yeri ve vergilemesi önemlidir.

Bilindiği üzere 1982 Anayasası'nın dördüncü bölümünde "siyasal haklar ve ödevler" başlığı altında yer alan 73. maddesinde vergi ödevi düzenlenmiştir. Birinci fıkrasında "Herkes kamu giderlerini karşılamak üzere mali gücüne göre vergi ödemekle yükümlüdür." gelir, servet ve harcamalar üzerinden mali güç ölçütü dikkate alınarak toplumun sosyal ve ekonomik ilerleme istek ve ihtiyaçlarından doğan kamu harcamalarının finansmanına herkesin katılması gerektiği vurgulanmıştır.

Servet vergilerinde; gelirin yeniden dağılımında (income of redistribution), kaynakların etkin, ekonomik ve verimli kullanımında, gelir-servet eşitsizliklerinin giderilmesinde ve iktisadi yaşama müdahalede kanunların önemli bir müdahale aracı olabilmesi, ilgili kanunlarda vergiyi doğuran olaydan tahsilata kadar mükellef ile idare arasındaki sorun teşkil ettiği düşünülen alanların tespitine bağlıdır. Vergi politikalarının oluşumunun temelindeki kanunların yapımında, içinde bulunan konjonktür ve devletlerin benimsedikleri ekonomik sistemler belirleyici olmaktadır.

İktisadi hayatta hakim olan düşünce akımları çeşitli yollarla vergileme politikalarının oluşmasında etkili olmaktadır. Vergi-

leme politikalarının tasarımıından uygulamasına kadar olan süreçte etkin olan bürokratlar, vergi uzmanları ve politikacılar da, yine ideolojik yönelimleri içinde ekonomik ve toplumsal sorunların gerçekten sorun olup olmadığını ve bu sorunlara ilişkin vergileme politikalarının ne olabileceğine karar vermektedirler. Bu anlamda Türkiye’de vergileme politikalarının oluşumunda başından beri liberal düşünce akımları etkili olmuştur (Karabacak, 2004:170).

Ricardo’dan Schumpeter’e uzanan bir yelpazede sermayenin yaratıcılığına ve üretkenliğine zarar vererek, sermaye birikimini sekteye uğratacağı ve dolayısıyla kapitalizmin motor gücünü aksatacağı gerekçesiyle sermaye sahiplerinin vergi yüklerini arttıracak her türlü vergilemeye mesafeli yaklaşmıştır (Albayrak, 2011: 287). Liberal düşünce akımı ile birlikte Türkiye’de de 1980’li yıllardan itibaren(24 Ocak Kararları Bkz), devletin iktisadi hayat içinde aktif bir rol almak yerine düzenleyici ve denetleyici olduğu görülmektedir. Sermaye gelirlerinin vergilendirilmesi zaten başlı başına bir müdahale olduğu için ana akım iktisat ve türevleri tarafından sıcak bakılmamıştır. Oysa küreselleşmenin etkisiyle artan vergi rekabetleri neticesinde devlet bütçelerinde oluşan açıklar için yeni kaynak arayışlarına ihtiyaç olduğu düşünülmekte ve servetlerin etkin bir şekilde vergilenesini gerekli kılmaktadır.

Mali literatürde vergi sistemlerinin adilliği üzerine yapılan tartışmalarda, dolaylı ve dolaysız vergilerin nispetlerine bakıldığı ve mali güç ölçütleri olarak kabul edilen gelir, servet ve harcamalar üzerinden alındığı görülür. Zaman içinde değişim göstermekle birlikte vergilerin mali amaçlarının yanı sıra ekonomik ve sosyal amaçları da oluşmaya başlamıştır. Diğer bir ifadeyle vergilerin sadece kamusal ihtiyaçları finanse etmek değil aynı zamanda sosyal, siyasal ve ekonomik amaçları da vardır. Bu husus yukarıda da belirtildiği üzere benimsenen iktisadi yaklaşımlara göre değişim göstermektedir. Ancak hangi ekonomik yaklaşım olursa olsun devlet aygıtı irili ufaklı bir şekilde kolektif düşünüşle birlikte

toplumsal ihtiyaçlara cevaben var olmuş ve gelecekte de var olacağı düşünülmektedir.

Veraset ve İntikal Vergisi, vergiyi doğuran olaydan tahsilata kadar her yönüyle diğer vergi türlerinden oldukça farklıdır. Değişen sosyo ekonomik parametrelere ve ticari teamüllere rağmen esaslı olarak herhangi bir değişim gösteremeyen kanun metninin artık bir reforma ihtiyaç duyduğu apaçıktır. Yasanın yapımı sırasında unutulmuş veya gerekli açıklık getirilmemiş konular, toplumun ekonomik ve sosyal yapısındaki gelişmelere cevap verememiş ve bugünkü gereksemelerin gerisinde kalmıştır.

Vergileme ve reform ilkeleri, vergilerin amacını yansıtanın yanı sıra vergi sisteminde bütünlüğü sağlarlar. Bütünlüğün sağlanması ve şekillenmesinde; vergi tabanı, vergi tarifesi, istisna ve indirimler, dolaylı-dolaysız vergi bileşimi, vergi rekabeti, vergi uyumu ve teşvik gibi konular temel vergileme politikası araçları(vergileme bileşenleri) olarak kullanılır. Ülkeler vergi sistemlerinde belirtilen konulardan bir kısmını değiştirerek vergi revizyonunu veya hepsini değiştirerek vergi reformunu gerçekleştirebilirler(Demirli, 2011:34).

Dolaysız bir vergi olan Veraset ve İntikal Vergisi ile vergi sisteminde vergilemede olabildiğince adaleti güçlendiren, verginin kanuniliği ilkesi temel alınarak revizyonun ötesinde reform gerektiren bir alan olduğu tespit edilmiş öneriler geliştirilmiştir. Özetle çalışma daha çok tespit ve öneri mahiyetinde olup iki bölüm ile sonuç ve değerlendirmeden ibarettir. Veraset ve İntikal Vergisi Kanunu'nun metninde ölüm ile vergi gibi iki hakikatten başka eğreti duran hükümler eleştirel değerlendirilmiştir. Çözümüne kavuşturulması gereken hususlara ilişkin akademik anlamdaki kısıtlı çalışmalar, faaliyet raporları ve mali mevzuat taraması yapılmıştır.

Birinci bölümünde literatürel bakış açısıyla; genel olarak, vergileme ilkeleri, vergi revizyonu ve reformu, kavramsal çerçe-

vede uygulama şekilleri, tarihsel açıdan irdelenmiş, varlığının savunulması ve eleştirilmesi açıklanmıştır. Yabancı ülkelerde benzer vergiler örneklem olarak incelenmiştir. Veraset ve İntikal Vergisi'nin bütçe vergi gelirleri içindeki yeri incelenmiş ve literatüre katkı sağlayacağı düşünülen mali sosyolojik bir kavram olan "mükellef rantı" kavramı açıklanmıştır. Kullanılan veriler, Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı resmi sitelerinden elde edilmiştir.

İkinci bölümünde Veraset ve İntikal Vergisi Kanunu'nun hükümleri, mevzuat açısından maddeler halinde açıklanmış ve gerekli görülen yerler yorumlanmıştır. Yine ilgili özelemler ve bazı hükümlerle ilgili olarak yargı kararlarına yer verilmiştir.

Üçüncü Sonuç ve Öneriler bölümünde ise olması gerektiği düşünülen değişikliklere ilişkin tespit ve öneriler maddeler halinde pratik bilgilerle arz edilmiştir. Ayrıca öneriler içinde vergiyi doğuran olay-mükellefiyetin başlangıcı, zamanasını, değerlendirme(rayıç değer- vergi değeri), gecikme faizi, mal rejimi yanı sıra ödevlerin zamanında yerine getirilmemesi durumunda karşılanacak müeyyideler ve caydırıcılığı kanun özelinde açıklanmaya çalışılmıştır.

İdare ve mükellefler açısından uyum maliyetinin azaltılması, kayıt dışılığın önlenmesi, ilgili kanun özelinde etkinliğini ve adilliğini verginin kanuniliği ilkesi temelinde gerçekleştirilmesi, uygulamada birliği ve basitliğin sağlanması amaç edinilen hususlar arasında yer almaktadır. Neticesinde kaldırılması yerine vergi reformunun gerçekleşmesiyle etkin, adil ve basit şekilde düzenlenen kanun hükümleriyle ortak cüzdanimız olan devlet bütçesi içindeki yeri ve öneminin artacağı düşünülmektedir.